

ISSN 2181-5291

PSIXOLOGIYA

ILMIY JURNAL

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

SCIENTIFIC JOURNAL

№ 4, 2021

www.psixologiyabuxdu.uz

Ғайбуллаев Алишер Асадович,

Бухоро давлат университети психология кафедраси ўқитувчиси

СПОРТЧИЛАРДА ХИССИЙ-ПРОДАВИЙ СИФАТЛАР ШАКЛЛАНИШИНИНГ ПСИХОЛОГИК МЕХАНИЗМЛАРИ

Аннотация: Спортчиларни спорт мусобақаларига психологик жиҳатдан тайёрлаш, уларнинг жисмоний ва рухий тайёргарлик даражасини янада ошириш-спорт амалиётида спортчиларнинг галаба қозониши илмий асослаш ҳамда спорт мутахассислари ва мураббийлар спортчиларни мусобақага психологик жиҳатдан тайёрлашга алоҳида эътибор беришлари мақсадга мувофиқ.

Калим сўзлар: Спортчи, психологик ҳолат, рухий зўриқиш, казусли (тасодифий) вазият, чидам, бардош, шижоат, эҳтирос, стресс, депрессия, аффект.

Аннотация: Психологическая подготовка спортсменов к спортивным соревнованиям, дальнейшее улучшение их физической и психической подготовленности - научная основа успеха спортсменов в спортивной практике, и профессиональным спортивным специалистам и тренерам следует уделять особое внимание психологической подготовке спортсменов к соревнованиям.

Ключевые слова: спортсмен, психологическое состояние, психическое напряжение, случайная (случайная) ситуация, выносливость, выносливость, смелость, азарт, стресс, депрессия, аффект.

Abstract: Psychological preparation of athletes for sports competitions, further improvement of their physical and mental fitness is the scientific basis for the success of athletes in sports practice, and professional sports specialists and coaches should pay special attention to the psychological preparation of athletes for competitions.

Key words: athlete, psychological state, mental stress, random (accidental) situation, endurance, endurance, courage, excitement, stress, depression, affect.

Муаммонинг ўранилганлик даражаси: Субъектив мақсадни амалга оширишга йўналтирилган сунъий вазиятлар ҳам характерологик хислатларни синашда муҳим шарт-шароит сифатида хизмат қилади (чидам, бардош, шижоат, эҳтирос, стресс, депрессия, аффект).

Казусли (тасодифий) вазиятлар инсон ҳаёти ва фаолиятида алоҳида аҳамият касб этиб, унда ишонч, қатъиятлилик, барқарорлик, мустақиллик, таъсирга берилувчанлик ёки берилмаслик каби хислатлар устуворлиги ҳамда барқарорлиги ҳақида маълумот олишга замин ҳозирлайди.

Профессор Э.Ғозиевнинг таъкидлашича, эмоционал ҳолатлар ёки тор маънода эмоциялар хиссий кечинмаларининг ўзига хос хусусиятли шаклларида биттасидир. Эмоция у ёки бу хиссийнинг инсон томонидан бевосита кечирилиши (кечиши) жараёндан иборатдир. Кўрқинч, даҳшат кучли хиссий кечинма сифатида объектларга шахснинг муносабатини акс эттириб, турлича шаклда намоён бўлиши мумкин: одам даҳшатдан қотади, кўрқувдан анграйиб қолади, ўзини идора қила олмай ҳар томонга уради, ҳатто хавф-хатарга ўзини ташлаши ҳам мумкин.

Е.Мироновнинг фикрича, инглиз тилидан таржима қилинганда “стресс” сўзи “психик зўриқиш”, “босим ўтказиш” маъноларини англатади. Дисстресс сўзи эса “қайғу”, “муҳтожлик”, “чарчаш” маъноларида қўлланилади.

Ҳозирги даврда стресс деганда организмнинг қандайдир кўзғатувчи – стрессор (стрессни чақирувчи омиллар) таъсири остида юқори зўриқиш ҳолати тушунилади. Стресс сўзи индивиднинг ги эмоционал ҳолатини ифодалаш учун ҳам ишлатилади.

Стресс ҳолатларини инсон ҳаётининг турли давларида турлича намоён бўлиши олимлар томонидан тадқиқ этилган [Н.Н.Бехтерева, 1994; Ф.Е.Василюк 1999, М.В.Коркина, 1998, Л.А.Китаев-Смык, 1993] бўлиб, улар кўпинча бу тафовутларни ҳам асаб, ҳам гормонал тизимдаги ўзгаришлар билан боғлаб тушунтирадилар.

Стресс аффектни эслатади. У худди аффектга ўхшаб қийин ҳаётий шароитларда, хавфли вазиятларда, жуда тез, қутилмаганда содир бўладиган ва зудлик билан уни бартараф этиш зарур бўлган ҳолатдир. Стресс ҳолатида инсон хатти-ҳаракатлари чигаллашади, тартибсиз ҳаракатлар қила бошлайди, нутқ бузилади. Қабул қилиш, фикрлаш ва эслаш қобилятида хатоликлар кузатилади. Вазият мос келмайдиган ноадекват эмоциялар намоён бўлади.

Методика: Тадқиқотнинг назарий-методологик асосини узок хориж олимларининг умумий психология ва шахс психологиясида ишлаб чиқилган фундаментал ғоялари (С.Л.Рубинштейн, А.Н.Леонтьев, Д.А.Леонтьев, А.В.Петровский, Л.С.Выготский ва бошқалар), спорт психологияси бўйича олиб борилган илмий тадқиқотлар натижалари (А.Ц.Пуни, И.П.Волков, Г.Д.Горбунов, В.Л.Марищук, Е.П. Ильин, А.Н. Николаев, Л.К. Серова, Н.Б. Стамбулова, А.В. Алексеев, В.С.Фомин, Ю.Я.Киселев, В.Ф.Сопов ва бошқалар) казусли ва экстремал вазиятлар муаммолари бўйича олиб борилган тадқиқотлар (О.С.Разумовский, В.Н.Лебедев, А.М.Столяренко, В.Н.Томалинцев, М.Ш.Магомед-Эминов, В.И.Лебедев, Л.А.Китаев-Смык, В.И.Медведев, Ц.П.Короленко, Л.Р.Правдина), таваккалчилик психологиясида баён этилган ғоялар (В.А. Петровский, Т.В.Корнилова, Ю.Козелецкий, Д.Аткинсон, Я.Рейковский, М.А.Котик), ҳаёт фаолияти хавфсизлиги психологияси бўйича тадқиқотлар (А.В. Непомнящий ва бошқалар), Scopus.com интернет сайтидаги М.К.Акимова, К.М.Гуревич "Психологическая диагностика", Г.С.Абрамова "Возрастная психология" каби манбалардан ҳамда мамлакатимиз психологик олимлари (Э.Ф.Ғозиев, Ғ.Б.Шоумаров, А.М.Жабборов, З.Т.Нишонова, Н.С.Сафоев, Д.Ф.Мухамедова, Р.С.Самаров, Р.З.Гайнутдинов, З.Г.Гаппаров, Р.А. Абдурасулов, Ф.Ғазиева ва бошқалар), томонидан олиб борилган спорт соҳасидаги долзарб масалалар ташкил этади.

Спортчилардаги хавотирланиш даражасини ўрганиш мақсадида Ч.Д.Спилбергер-Ю.Л.Ханин методикасидан фойдаландик. Маълумки шахслик хавотирланиши хавфли вазиятларда субъектнинг жавоб бериш реакциясининг намоён бўлиши билан характерланади. Реактив хавотирлилик субъектдаги кучли кўзғалувчанлик, хавотирлилик, неврозлар билан характерланади. Жуда юқори реактив хавотирлик диққатнинг бузилишига олиб келади, баъзида эса нозик координациянинг бузилишига сабабчи бўлиши мумкин. Жуда юқори шахслик хавотирланиши низола, эмоционал ва асаб бузилишлар ҳамда психосоматик касалликлар билан корреляция қилади. Хавотирлик ҳолати динамикасини баҳолашда шкаланинг биринчи ярмини ишлатиш мумкин.

Синалувчилар билан ўтказилган тадқиқотдан олинган натижалар таҳлиliga эътибор берадиган бўлсак, қуйидаги ҳолатларни кузатишимиз мумкин. Синалувчиларнинг ёши 15 ёшдан 20 ёшгача бўлган ўспирин ёшларни ташкил қилади. Уларнинг ўртача ёши 17 ёшдан иборат. Уларнинг натижаларидаги асимметрия кўрсаткичини нормал тақсимланишга яқинлигини кўришимиз мумкин. Хавотирланиш шкаласи орқали энг кичик балл 14 балл бўлса, энг юқори балл 50 баллни ташкил қилиши қайд этилди. Хавотирланиш даражасида ўзини ўзи баҳолаш шкаласининг ўртача қиймати 38,68 баллга тенглигини кўришимиз мумкин. Уларнинг натижаси бўйича стандарт оғиш кўрсаткичи 9,36 баллга тенг эканлиги маълум бўлди. Асимметрия ва эксцесс кўрсаткичи бўйича олинган натижалар кучсиз ифодаланган асимметрия ва кучсиз ифодаланган эксцессни кўрсатади. Бу ҳолатлар қуйидаги жадвалда ўз ифодасини топган.

Синалувчиларнинг ёшига нисбатан хавотирланиш даражасини текшириш бўйича олинган умумий натижаларнинг таҳлили (n=290)

	n	Минимал	Максима л	Ўртача	Стандарт оғиш	Ассиме трия	Эксцесс
Ёши	290	15	20	16,10	2,62	-0,05	-1,34
Хавотирланиш шкаласи	290	14	50	38,68	9,36	-0,49	-0,74

Натижаларнинг таҳлилида Болалар ва ўсмирлар спорт мактаби ва Футбол академияси спортчиларининг ўзини ўзи баҳолаш шкаласи бўйича олинган натижалар таҳлилини кузатамиз. Болалар ва ўсмирлар спорт мактабларда ўзини ўзи баҳолаш шкаласи бўйича ўртача 40,77

баллга тенглигини кўришимиз мумкин. Болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида хавотирлик даражасининг нисбатан юқори эканлигини уларнинг ҳаётларидаги мусобақалар ҳали олдинда бўлганлиги билан тушунтириш мумкин. Синалувчиларнинг натижаларига кўра, шуни кузатиш мумкинки, футбол академияси спортчиларида ўзини ўзи баҳолаш шкаласи бўйича олинган ўртача бали 36,67 ни ташкил қилади. Уларнинг натижалари деярли нормал ҳолатга яқинлиги билан эътиборга сазовордир. Эҳтимол, ҳозирги кунда футбол ташкилотлари ўйинчиларининг руҳий ҳолатларига алоҳида эътибор қаратилаётганлиги бунинг сабабидир. Чунки ҳар бир спортчи бир йилда уч маротаба тиббий ва психофизиологик кўрикдан ўтиши талаб қилинади.

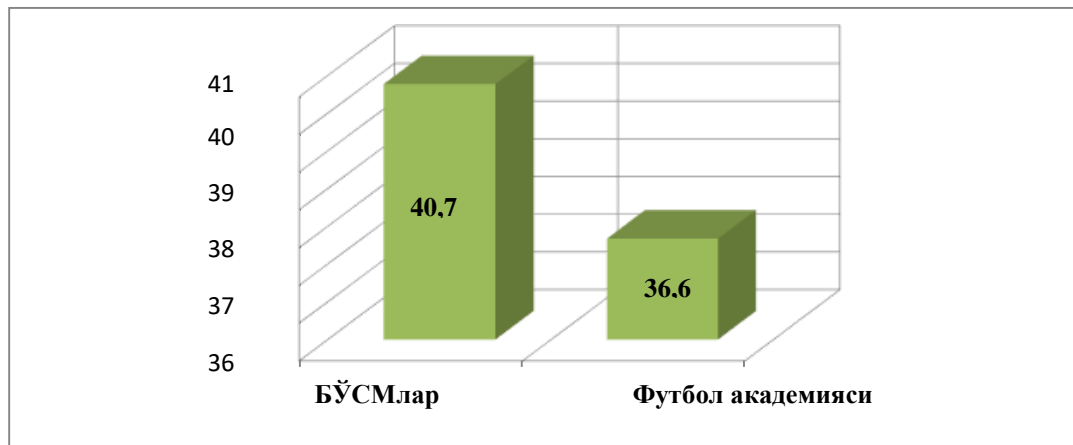
Уларнинг ҳолатларидаги ўзгаришлар қайд қилиб борилади ва ўзгаришлар мавжуд бўлган спортчилар билан алоҳида психолог мутахассислар индивидуал шуғулланадилар. Биз натижалар таҳлилини кузатганимизда Болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида ва Футбол академияси спортчилари ўртасидаги кўрсаткичда ишонч тафовутлари мавжудлиги намоён бўлди. Бу **) $P \leq 0,01$ ли ишонч даражасидаги фарқлар мавжудлигини кўрсатди. Шунинг учун ҳам биз юқоридаги тахминни ишлатишимизга тўғри келди. Қуйидаги жадвалда эса синалувчиларимизнинг олинган натижалари таҳлили яққол ифодаланган.

Хавотирланишни даражасини текшириш бўйича БЎСМлар ва Футбол академияси спортчиларидан олинган натижаларнинг таҳлили (n=290)

Методика	Синалувчи спортчилар	n=290	Ўртача	Стандарт оғиш	t	Ишонч даражаси
Хавотирланиш даражаси	БЎСМлар	144	40,77	8,106	2,116	,037**
	Футбол академиялари	146	36,67	10,108		

Юқоридаги ҳолатларнинг яққолроқ кўриниши диаграмма ҳолатида қуйидагича кўринишга эга бўлди.

Хавотирланишнинг текшириш бўйича БЎСМлар ва футбол академияси спортчиларидан олинган натижалар диаграммаси

Хулоса: Спортчи эмоционал ҳолатини коррекциялашнинг ижтимоий-психологик механизмларини ўрганиш асосида қуйидаги хулосалар шакллантирилди:

1. Казусли вазиятлар спортчи фаолиятини кескин ўзгартиришига қодир воқелик бўлиб, бундай вазиятлар мусобақа жараёни ва ўйин пайтидаги эмоционал беқарорликни, асабий тарангликни, айниқса, салбий эмоционал кечинмалар (стресс, аффект, депрессия ва бошқ.) юзага келишига имконият яратади. Казусли вазиятлар ички мураккаб эмоционал боғланишли тузилишга эга бўлиб, инсон шахсига мотивацион, иродавий, ахлоқий, когнитив, регулятив таъсир ўтказишнинг омилкор шакллари танлашни тақозо этади. Бундай вазиятларни муваффақиятли енгиш ва унинг салбий таъсирини минимум даражага олиб тушиш ҳар бир инсон учун зарур билим, малака ва маҳоратни талаб этади..

2. Узоқ ва яқин хориж ҳамда мамлакатимиз психологиясида казусли вазиятлар ва эмоционал ҳолатларнинг юзага келиши, кечиши, йўналгани ҳамда субъект фаолиятида

шаклланиши тадқиқ қилинган бўлса-да, аксарият муаллифлар эмоционал ҳолат сифатида стрессни келтириб чиқарувчи омиллар, уни бартараф этиш моделлари, стрессга мойиллиги бор шахсларнинг умумий жиҳатларини ўрганишга ҳаракат қилганлиги аниқланди.

3. Спортчиларда ўйиндан олдин ва ўйиндан кейинги хавотирланиш даражасининг ўзгарувчанлиги, хавотирланиш жараёнида ўзини ўзи назорат қилиш, кучли эмоционал ҳолатдан узоқлашиш, хавотирлик спортчи шахсининг хатти-ҳаракатларида аномал ҳолатларни келтириб чиқариши каби ҳолатларни ўрганишга мўлжалланган методлардан фойдаланиш учун спортчи шахсининг экспрессив-диагностика қилиш усулларини моҳияти изоҳланди.

4. Тадқиқот натижалари таҳлилига кўра, Болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида ўзини ўзи баҳолаш шкаласи хавотирлик даражасининг нисбатан юқори эканлиги, Футбол академияси спортчиларида эса хавотирланиш даражаси деярли нормал ҳолатга яқинлиги кузатилди. Спортчиларнинг шахслик хусусиятларини ўрганиш Р.Б.Кэттелнинг 16 фактор (омил)ли сўровномаси натижаларига кўра, БЎСМ спортчилари орасида бошқаларга тобелик, ҳиссиётга берилиш ҳолати бироз юқорилигини, ўзига ишонч, реалистлик, амалийлик, баъзи ҳолларда қаттиққўллик хос бўлиб, атрофдагиларга нисбатан кўпол муносабатда бўлиш, таъсирларга тезда берилиш, ўзини назорат қилиш даражаси, шунингдек, ўйин вақтида лоқайдлик ва бўшашганлик ҳолати, ўзини паст баҳолаш кўрсаткичлари юқори эканлиги кузатилган бўлса, Футбол академияси спортчилари орасида эса мустақил бўлишга интилиш, ўзини бошқариш ҳолатининг кучлилиги, юмшоқлик, тобелик, романтизмга мойиллик, артистизм, тафаккурнинг ижодийлиги, бироз совуққонлиги, янгиликка интилишнинг кучлилиги яққол ифодаланди. Г.Айзенк методикасидан олинган натижаларга кўра, БЎСМлар синалувчилари футбол академияси синалувчиларига нисбатан бироз асабийроқ, нотинчроқ, кўзгалувчан ва бетоқат эканлигини кўришимиз мумкин.

5. Стресс спортчи организмда босим, танглик, кучли зўриқиш ҳолатини юзага келтиради. Спортчиларда стресс индивиднинг субъектив реакциясига алоқадор бўлиб, шахснинг ички психик ҳолатини акс эттиради. Инсонда кечувчи ушбу ҳолат ҳиссиёт, ҳимоя реакцияси, энгиш жараёни сифатида талқин қилинади. Бундай жараёнлар функционал тизимнинг ривожланиши ва такомиллашишига ёрдам бериши, организмнинг ташқи таъсирга нисбатан кучли жисмоний реакцияси сифатида ифодаланиши мумкин.

6. Тадқиқот доирасида олинган маълумотларга кўра, спортчиларда эмоционал ҳолат ўзгариши уларнинг ёши, билими ва тажрибасига узвий боғлиқлиги аниқланди, яъни спортчиларнинг (БЎСМлар ва футбол академияси) ёш босқичлари ўсиши ва ҳаёт тажрибалари ошиши билан, уларнинг эмоционал ҳолати ўзгариб бориш кўрсаткичлари яққол ифодаланди. Натижаларнинг таҳлилига кўра, психокоррекцион машғулотдан олдинги ва кейинги кўрсаткичлар орасида юқори ишонч даражасидаги корреляцион боғлиқлик қонунияти мавжудлиги кузатилди. Коррекцион тренинглар ёрдамида казусли вазиятларни энгиш ва спортчи эмоционал ҳолатини барқарорлаштириш мумкин эканлиги олиб борилган тадқиқотларимизда ўз исботини топди. Ана шундай ўзгаришлар спортчилар билан тарбиявий жараёнларни оқилона ташкил этишга имконият яратади.

7. Спортчи казусли вазиятлар таъсирига ўз шахсини "психологик ҳимоя" механизми сифатида қарама-қарши қўяди. Тадқиқотимизда казусли вазиятлар учун психологик ҳимояни ташкил этиш психологик тайёргарликнинг асосий вазифаси сифатида белгиланди ва у қанчалик эрта яратилса, шунчалик спортчи ўзининг асосий фаолиятидаги вазифаларни осон ҳал қила олиши аниқланди. Казусли вазиятларни энгишга тайёргарликни ташкил этиш казусли вазиятларни муваффақиятли энгишни таъминловчи психологик ҳимояни фаол шакллари ишлаб чиқиш ва такомиллаштиришни тақозо этади.

8. Стресснинг трансакт моделларига хос энгиш ресурсларига шахснинг физиологик ва типологик хусусиятлари, когнитив жараёнлар ва шахсдаги ҳиссий-иродавий сифатлар, ижтимоий қўллаб-қувватлаш, моддий таъминланганлик кирса, стресснинг интегратив модели доирасига мавжуд ресурсларни англаш кўникмасини ривожлантириш, уларни стрессни энгиш жараёнида бошқара олиш ва рационал қўллаш малакасини шакллантириш имкониятларини киритиш мумкин. Стрессни энгиш ресурсларига шахсга казусли ёки стрессли вазиятни энгишга ёрдам берадиган, стресснинг салбий таъсирини камайтирадиган, айнан ўзига ишонч, ўзини ва бошқаларни қабул қилиш, жисмоний саломатлик, муаммоларни ҳал қилиш кўникмаси, ижтимоий қўллаб-қувватлаш, стрессни ва зўриқишни назорат қилиш кўникмалари

ва амалий-психологик бўшаштирувчи машқлар тўплами бошқаларни эътироф этиш мумкин

9. Спортчи эмоционал ҳолати ўзгаришининг олдини олишга йўналтирилган ижтимоий-психологик тренингдан олдинги ва кейинги олинган натижалар таҳлили тренинг машғулотларининг тўғри ташкил қилинганлигини ва анча самарали кечганлигини кўрсатди. Муаммоли масалаларни (хулқ-атвор ва ҳиссий-иродавий ҳолатларда учрайдиган салбий иллатларни бартараф қилиш) ечиш жараёнидаги спортчиларнинг вазиятли-амалий ва ҳаётий ёндашувлари, баҳс-мунозаралари, фикр эркинлиги улар орасида жисмоний ҳамда маънавий-психологик кўринишдаги ўзаро бирлашиш, умумийлик, яқдиллик пайдо бўлганлигини ифодалади. Мазкур ижтимоий-психологик тренинг ўзига хос ихчам тузилиши, илмий йўналганлиги, ҳаётий ечимлар билан асослилиги ҳамда жамоавий ўқув- тарбия жараёни сифатида қулай ва замонавийлиги билан алоҳида аҳамият касб этди.

Адабиётлар.

1. Абдурасулов Р.А. Ўқувчи шахсини шакллантиришда спорт машғулотларининг ўрни. Монография. –Тошкент.: Фан ва технология. 2013. -204 бет.
2. Вачков И.Б. Основы технологии группового тренинга. –М.: изд. "Ос-89", 1999, -240 с.
3. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования Пер. с лит. –М.: Академический проект. 1999 -240 с.

Турахонов Абдукарим Эшқузиевич,

*Сурхондарё вилояти халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази
Ўқув жараёнини ташкил этиш бўлими бошлиғи*

КАСБИЙ МАСЪУЛИЯТ ВА ШАХСЛИЛИК ХУСУСИЯТЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ЎЗARO АЛОҚАДОРЛИК ЖИХАТЛАРИ

Аннотация: Мазкур мақола касбий масъулият ва шахслилик хусусиятлари ўртасидаги ўзаро алоқадорлик жиҳатлари ҳамда талабаларда касбий масъулият шаклланишининг психологик хусусиятлари мавзусига бағишланган. Шунингдек, мақола матнида касбий масъулият шаклланишини таъминловчи психологик таркиблар ва талабаларда касбий масъулиятлиликни белгиловчи психологик хусусиятлар ҳам кенг ёритилган.

Калим сўзлар: рефлексия, ахлоқий-этик масъулият, ахлоқий-этик қадриятлар, альтруистик масъулият, экзистенциал масъулият, муаммони ечиш, танқидий тафаккур, интернал локус назорат, ташаббускорлик, қатъийлик, журъатлилик, масъулиятлилик, гайратлилик, самимийлик, муаммодан қочиш, ижтимоий қўллаб-қувватлашни қидириш, экстернал локус назорат ва матонатлилик.

Аннотация: Статья посвящена взаимосвязи профессиональной ответственности и личностных качеств, а также психологическим особенностям формирования профессиональной ответственности у студентов. В тексте статьи также освещены психологические компоненты, обеспечивающие формирование профессиональной ответственности, и психологические особенности, определяющие профессиональную ответственность студентов.

Ключевые слова: рефлексия, морально-этическая ответственность, морально-этические ценности, альтруистическая ответственность, экзистенциальная ответственность, решение проблем, критическое мышление, внутренний локус-контроль,

3	Баратов Шариф Рамазонович Психологик хизмат ижтимоий – психологик муаммо сифатида
9	Хусейнова Абира Амановна Ўзбекистонда оилаларнинг мустақамлигига қаратилган ижтимоий-демографик тадқиқотлар ва оиланинг ижтимоий функциялари
15	Усманова Манзура Наимовна Эмпирическое исследование темперамента личности в профессиональной деятельности педагога
22	Собирова Дилафруз Абдурузиқовна Тиббиёт ходимларида ижтимоий компетенция омилларини шаклланишнинг ижтимоий-психологик асослари
28	Назаров Акмал Мардонович, Нусратова Мехринисо Бахшиллоевна Спортчи талабаларда психологик ҳимоя механизмларини ривожлантириш ва такомиллаштиришнинг ўзига хос усуллари
32	Олимов Лазиз Ярашович, Махмудова Зулфия Меҳмоноевна Стрессли вазиятларда психологик ҳимоя механизмлари ва копинг хулқ-атвор намоён бўлишининг ижтимоий психологик хусусиятлари
40	Жумаев Улугбек Сатторович Параметры межкультурных различий: теории Г.Хофстеде
45	Останов Шухрат Шарифович Талабаларда креативлик хусусиятларини намоён бўлишининг ўзига хос психологик жиҳатлари
49	Рустамов Шавкат Шухратович Амалиётчи психологларнинг математик касбий компетентлигини касбий фаолият доирасида тадқиқ этилиши
53	Nazarova Manzura Mustafu qizi Globalashuv jarayonida milliy til omili
58	Ахмедова Заррина Джамиловна Ўсмирларда жиноят мотивлари шаклланишини ўрганиш психологик тадқиқот муаммоси сифатида
62	Аъзамова Махлиё Абдурахимовна Махаллада психологик хизмат кўрсатишнинг эмпирик асослари
67	Остонов Жасур Шопиржонович Ўсмирларда психологик ҳимоя ва копинг хулқ-атвор омиллари намоён бўлишининг ўзига хос хусусиятлари
76	Собиров Абдулазиз Абдурузиқович Психологические защитные факторы проявляющийся у спортсменов
80	Тилавов Мухтор Хасан ўгли, Болтаев Суннат Бахтиёр ўгли Тадбиркорлик фаолияти мотивациясининг этнопсихологик хусусиятларини ўрганиш дастури ва тадқиқот натижалари
85	Рўзиев Умар Музаффарович

	Ўспиринларда ижтимоий фобия намоён этилишининг психологик белгилари
89	Ҳакимова Фазолат Хошимовна Мослаша олмаслик хусусиятларининг мактабгача ва кичик мактаб ёшидаги болаларда турли психологик кўринишлари
92	Ғайбуллаев Алишер Асадович Спортчиларда хиссий-иродавий сифатлар шаклланишининг психологик механизмлари
96	Турахонов Абдукарим Эшқузиёвич Касбий масъулият ва шахслилик хусусиятлари ўртасидаги ўзаро алоқадорлик жиҳатлари
104	Кулиев Ёркин Каримович Психологические особенности саморазвития преподавателей учебных заведений
108	Ermatova Gulnoz Pirimovna Mutafakkirlarimiz asarlarida xalq og`zaki ijodiyoti asosida bola sotsial intellektini shakllantirish masalalarining yoritilishi
114	Қабуллов Қосимбой Пиржонович, Касб танлаш мотивациясининг ижтимоий-психологик хусусиятлари
118	Ахмедова Максуда Лочиновна Ўқувчиларда ўзбек мусиқа фольклор ҳақидаги тасаввурларни шакллантиришнинг психологик имкониятлари
	ҚУТЛОВ
121	Баротова Дилафруз Шарифовна